

พัฒนาการของกฎหมาย AI ของ EU

By thaieurope - September 7, 2021

เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และความสามารถในการเรียนรู้ของเครื่องจักร (Machine Learning) ซึ่งเปรียบเสมือนสมองของ AI นั้น มีความสามารถในการเรียนรู้ได้จากตัวอย่างข้อมูลด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรอการป้อนคำสั่งของโปรแกรมเมอร์นั้น กำลังเติบโตในอัตราที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเทคโนโลยีเหล่านี้ มีศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้ในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพให้ระบบการทำงาน ตั้งแต่การแปลภาษาอัตโนมัติ การควบคุมรถยนต์ ตลอดจนการวิเคราะห์ภาพทางการแพทย์ประกอบการวินิจฉัยโรค ซึ่งในบางกรณีที่ระบบ AI สามารถทำงานทดแทนมนุษย์ได้ก็จะเท่ากับเป็นการลดภาระค่าจ้างแรงงานลง ซึ่งช่วยลดต้นทุนให้กับธุรกิจต่าง ๆ ด้วย อีกทั้งปัจจุบันมีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ อีกนับไม่ถ้วนที่จะถูกนำมาใช้งานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ซึ่งเทคโนโลยีบางประเภทอาจถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญและเร่งด่วนที่ภาครัฐต้องเร่งเข้ามามีบทบาทในการออกมาตรการป้องกันภัยจากเทคโนโลยี AI และในขณะเดียวกันก็ต้องมั่นใจว่ามาตรการที่นำมาใช้ไม่เป็นการขัดขวางการพัฒนาเทคโนโลยีและมุ่งส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ ๆ ในอนาคต

เมื่อเดือนเมษายน 2564 คณะกรรมาธิการยุโรปจึงได้เสนอร่างกฎหมาย AI ฉบับแรกของโลก เพื่อออกมาตรการควบคุมกลุ่มเทคโนโลยี AI ที่มีความเสี่ยงสูง (high-risk AI applications) หรือ กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความอ่อนไหวและมีผลกระทบสูง รวมถึงอุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพ อุตสาหกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมพลังงาน และกิจการภาครัฐที่สำคัญ ซึ่งหมายความว่า การประยุกต์ใช้ AI ในกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของอียูอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองโดยบุคคลที่สามก่อน โดยเฉพาะเทคโนโลยี AI ที่มีการใช้ข้อมูลไบโอเมทริกซ์ อาทิ เทคโนโลยีจดจำใบหน้าในพื้นที่สาธารณะ (อ่านเพิ่มเติม [ที่นี่](#)) ซึ่งขณะนี้คณะกรรมาธิการยุโรปได้เสนอร่างกฎหมาย AI ต่อสภายุโรปและคณะมนตรียุโรปเพื่อพิจารณาออกกฎหมายจะเริ่มมีผลบังคับใช้ต่อไป

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องภัยอันตรายจากเทคโนโลยี AI ที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในวงกว้าง อาทิ การควบคุมการโจมตีด้วยโดรน และการเก็บข้อมูลการใช้งานออนไลน์ เพื่อใช้สอดส่องพฤติกรรมของประชาชนโดยไม่ได้รับการยินยอม จึงเป็นแรงผลักดันให้ทุกภาคส่วนใน EU ตื่นตัวและจับตามองพัฒนาการของกฎหมาย AI ของ EU อย่างใกล้ชิด ซึ่งกลุ่ม Consortium ด้าน AI ประกอบด้วยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และบริษัทเอกชน อาทิ มหาวิทยาลัย Oxford มหาวิทยาลัย Cambridge และบริษัท Open AI ได้ร่วมตีพิมพ์เอกสาร “The Malicious Use of AI: Forecasting, Prevention, and Mitigation” โดยตระหนักถึงภัยอันตรายจากเทคโนโลยี AI ที่มีความทำลายมากขึ้น

โดยกลุ่ม Consortium ได้เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายด้าน AI ที่น่าสนใจ ได้แก่ การเสนอให้ผู้ออกนโยบายทำงานร่วมกับฝ่ายนักวิจัยเทคนิคอย่างใกล้ชิด เพื่อตรวจสอบ ป้องกัน และควบคุมการใช้ AI ในทางที่ผิด และได้เน้นย้ำให้นักวิจัยและวิศวกรด้าน AI ตระหนักถึงคุณสมบัติในการใช้เทคโนโลยีได้สองทาง (dual-use) ในการศึกษาพัฒนาเทคโนโลยี รวมถึงแจ้งเตือนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทันทีเมื่อพบช่องโหว่ของระบบ AI ที่อาจเป็นภัยอันตราย ตลอดจนการระบุแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับงานวิจัย อาทิ ด้านความปลอดภัยของคอมพิวเตอร์ เพื่อสรรหาวิธีจัดการปัญหาการใช้ระบบ AI สองทางที่ดีที่สุด

ทิศทางการออกกฎหมาย AI ของไทยและอาเซียน

ปัจจุบัน ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ยังไม่มีแผนดำเนินการที่เป็นรูปธรรมเทียบเท่าของ EU มีเพียงแต่สิงคโปร์ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยี AI มาใช้ในธุรกิจมากที่สุด และมีการเตรียมความพร้อมสำหรับตลาดโลกตามแนวยุทธศาสตร์ AI แห่งชาติของสิงคโปร์ (ตามด้วยมาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และไทย) ส่วนประเทศอื่น ๆ นั้น ยังไม่มีการลงทุนหรือพัฒนาธุรกิจด้าน AI อย่างกว้างขวางมากนัก ทั้งนี้ นาย Manoj Harjani นักวิจัย

สถาบัน RSIS ในสิงคโปร์วิเคราะห์ว่า ประเทศในอาเซียนไม่ได้เร่งรีบออกกฎหมาย AI ตามแนวปฏิบัติของ EU เหมือนตอนที่ EU ได้ออกกฎหมาย GDPR (เนื่องจากกฎหมาย GDPR มีผลบังคับใช้กับบริษัทนอก EU ที่ทำธุรกิจกับบริษัท EU ด้วย จึงเป็นเรื่องที่ผลกระทบโดยตรงและทุกภาคส่วน รวมถึงภาครัฐ)

อย่างไรก็ดี กฎหมาย AI ของ EU เป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจสำหรับการกำหนดนโยบายและกฎระเบียบเรื่อง AI ที่ทุกประเทศคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่ง EU ได้ใช้วิธีการเสนอแผน AI Coordination Plan เพื่อมุ่งประสานให้ประเทศสมาชิก EU ออกนโยบายด้าน AI ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาเซียนอาจพิจารณาศึกษาแนวทางของ EU ในการบูรณาการนโยบาย AI ระดับภูมิภาคได้ เพื่อดำเนินการตามแผน Digital ASEAN Masterplan 2025 ที่ได้มีการเรียกร้องให้มีการกำหนดแนวปฏิบัติด้านการกำกับดูแลและมาตรฐานจริยธรรม เตรียมรับมือกับภัยอันตรายจากเทคโนโลยี AI ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และเป็นโอกาสในการศึกษาประโยชน์ของการนำ AI มาใช้ในการให้บริการของภาครัฐ เพื่อช่วยพัฒนาการบริการภาครัฐใหม่ ๆ และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

สำหรับพัฒนาการด้านกฎหมาย AI ประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง คือ การพิจารณาคำนิยามทางกฎหมายของ AI และการจัดประเภทของ AI เพื่อให้สามารถระบุได้ว่าใครคือผู้รับผิดชอบทางกฎหมาย ซึ่งหากคำนิยามสอดคล้องกับประเภทที่กฎหมายบัญญัติถึงเรื่องความรับผิดชอบอยู่แล้ว อาทิ ความรับผิดชอบของเครื่องจักร และ/หรือ ความรับผิดชอบของสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ก็จะสามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้ได้ แต่หากในอนาคตเทคโนโลยี AI มีความละเอียดอ่อนมากขึ้นจนสามารถมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ก็อาจจะต้องพิจารณาออกกฎหมายพิเศษเพื่อกำหนดสถานะทางกฎหมายให้แก่ AI ซึ่งคงต้องรอดูพัฒนาการต่อไป

ที่มา:

www.lawforasean.krisdika.go.th

<https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1802/1802.07228.pdf>

<https://www.eastasiaforum.org/2021/07/14/is-the-eus-ai-legislation-a-good-fit-for-asean/>

<https://lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?Id=350&Type=1>

<https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Articles/AI-in-Government-Services.aspx?feed=c4dd8-b279-3827e88d154b>

HiStats.com	
Vis. today	5
Visits	24 539 597
Online	1

Photo by [Kindel Media](#) from [Pexels](#)

สนับสนุนโดยงบประมาณของกระทรวงการต่างประเทศ ข้อมูลจากทีมประเทศไทย ณ กรุงบรัสเซลล์
และส่วนราชการไทยทุกแห่งในยุโรป © 2548 - 2560 Thaieurope.net. สงวนลิขสิทธิ์